



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**REPERTO||RIVM LIBRORVM TRI||VM IOANNIS BOEMI DE
OM||NIVM GENTIVM RITIBVS,||**

Boehme, Johann

Augustæ Vindelicorum, 1520

VD16 VD16 B 6316

De Tartaria, gentisq[ue] Tartarorum moribus & potentia. Caput Decimum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98144](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98144)

De oīm gentiū ritibus.

agricultūrę operā dantes, frumento victitant, & hortos possident, nihil illis neq; aspectu, neq; colore similes: horum regio oīnis est arboribus frequens ex lacu, qui ibi etiā ingens est, & multus. Lutrias capiunt, castores, aliasq; multas feras, ex quarū pellibus renones faciunt, atq; induunt, Lyręa e venati
Lutria Renones
 Lyrcę e venati natu victitant
 one victitant, hoc modo, conscens arboribus, quę & per omnem eorū regionem frequentes sunt: feris insidiant. singulis adest canis & item equus in ventrem cubare edoctus humilius subsidendi gratia, vbi quis ab arbore ferā viderit, sagittaq; percusserit, conscenso equo illam persequit, comitante cane.
 Argyppei a natura calui
 Argyppei sub excelsorū montium radicibus incolunt, homines, qui ab ipso natali calui sunt, mares pariter, & fceminę: simis quoq; naribus, & ingenti mento, proprio quodam oris sono. Scythicā gestantes vestem, ex arboribus victitantes. rei pecuarie hōad student, vnde eis pecorum nō multum est. sub arbore quisq; cubat: per hyemem quidem vbi arborem pileo albo firmoq; contexerint, per æstatem vero sine hoc pileo. his nemo mortaliū iniuriam infert. Sacri enim dicunt esse, nihil martium armorū possident. Idem finitimorum controuersias dirimunt, ad quos quisq; confugit, is a nemine læditur.
 Hoīes opine sacri.
 Issedones paterentes defunctos cōdūt.
 Issedones talibus moribus vti ferunt, quoties pater alicui decessit, omnes eius propinqui pecora adducunt, quę vbi mactauerunt, concideruntq; concidunt & mortuū patrem illius, a quo in conuiuū adcipiunt, cōmixtisq; omnibus carnibus conuiuū exhibent. Caput tum defuncti denudatū purgatūq; inaurant, eoq; pro simulachro vtunt. agentes illi quotannis maiores hostias cærimonia sq; hæc filius patri, pater filio facit, quemadmodū Græci natalicia, dicunt præterea & isti, iusti esse: & ipsarum vxores peræque fortes ac viri, & tales olim fuisse Scytharū mores, a Tartaris postea subacti, & illorū viuendi instituta complexi, Tartarorū more viuunt, Tartariq; vno nomine vocantur.

De Tartaria, gentisq; Tartarorum moribus & potentia.

Caput Decimum.

Tartaria, quę & Mongal dicit, vt Vincentius scribit, in ea terrę parte sita est, vbi oriens Aquiloni coniungit, ab oriente Kathcorū ac Solangorum terram habuit a meridie Sarracenorū, ab occidente Naymanorū, ab aquilone oceano circumdata. Tartaria a fluuio Tartar, qui per eam currit appellata. Regio plurimū montosa, vbi campestris est admixta glare harena sa est, sterilis nisi aquis fluuialibus, quę tamen rarissime sunt irrigetur. & ob hanc etiā causam multū deserta & infrequens est. ciuitates in ea nullę, nullę villę, præter vnā, quę Cracuris dicit. lignis in plerisq; locis adeo inops, vt arido boū & equorū stercore incolę ipsi ignes fouere atq; cibaria decoquere cogant. Aer & cœlū intemperatū & mirificū, tonitrua & fulgura in æstate adeo horrenda vt præ timore homines intereant, iam calor magnus est, mox frigus & densissime niues cadunt: ventorū frequenter tam validi flatus vt equitantes detineant, & ad terrā hoīes deiciant: arbores radicitus euertāt, & multa dāna inferāt. In hyeme ibi nūq; pluit, in æstate frequenter, sed adeo pce vt vix trā madefiat. Regio aliogn oīm aīaliū diues in camelis, bobus &c

Tartariae situs & termini.
 Tartarię appellatio
 Sterilis & infrequens tartaria
 Boū & equorum stercore ignes fouent
 Aer & cœlestis intparum
 Tartaria peccorū diues

Cracuris una tartarorū ciuitas

Iumenta & equos in tanta copia & multitudine, quantam nō credimus reli-
quum mundi habere: a quatuor ab initio populis habitabat, vnus leckamon
gal. i. magnimongali dicebant. Secundus sumongal. i. aquatici mongali. Et
illi lese etiam a Tartar fluuio iuxta quem habitabant Tartaros appellabant.
Tertius Merkat vocabat. Quartus Metrit. Omnes vnā corporis formam,
vnā linguam habebant. Ferus ab initio cultus, sine moribus, sine lege, sine
vllō vitæ cultu, armenta pascere, obscuro nominis inter Scythas. Finitimorū
vectigales mox gens ipsa in plures velut tribus diuisa est. coepitq; sub duci-
bus agitare, penes quos erat totius rei summa: pendere tamen nihilominus
Naymanis vicinis accolis tributum, Quum Canguista oraculo quodam pri-
mus est Rex ab ijs creatus. Is recepto Imperio primū omnium malorū dæ-
monum cultum abrogauit: edictōq; præcepit, vt tota gens deum optimum
maximum coleret, cuius prouidentia regnum credi voluit a se receptum: edi-
ctum est deinde, vt quicunq; per ætatem arma ferre possent, ad certū diem
regi præsto adessent. Estq; militaris multitudo in hunc modū distributa, vt
decuriones centurionibus parent, centuriones chiliarchis, chiliarchi miria-
dum præfectis. Inde ad periclitandas Imperij vires septem principū, ex ijs,
qui vniuersæ genti ante constitutum regnum præfuerant, filios parentū ma-
nu iussit interfici. facessunt illi Imperiū: etsi acerbum & atrox, quum multitu-
dinis metu, tum religionis adacti: credere enim vulgo cœli numen eiusmo-
di regni initijs interfuisse, nō regem, sed deum ipsum violari arbitantes si il-
lius dicto minus obtemperassent. His fretus opibus Canguista primum fi-
nitimos Scythas bello subegit, subiectos vectigales fecit, & cum his eos,
quibus ipsi ad id tempus tributum pependerant. Inde remotiores populos
aggressus tam prospere, tamq; foeliciter a Scythia ad solis vsq; ortum, & ab
ortu solis ad mediterraneū mare, & vltra, armis suis omnia regna, gentes, &
nationes subegit, vt merito iam se totius orientis dominū & Imperatorem
scribat. Sunt autem Tartari omnium hominum deformissimi corporis, vt plu-
rimum, parui, oculos habent grossos & prominentes, multū coopertos pal-
pebris ita vt valde parua est apertura in eis: lata habent facies & imberbes
excepto q̄ in superiori labro, & mento raras habeant pileos & volatiles: gra-
ciles sunt in medio cōmuniter omnes: radūt caput per verticem ab aure vna
ad aliam in occipitiū ita vt rasura illa babati formā p̄tendat, capillos in reli-
qua parte quemadmodū mulieres nostræ longos nutriunt, de quibus duas
tricas siue cordas faciunt, & vtrāq; retro aures colligunt, quo more nō Tar-
tari solū radunt, sed quæcunq; gentes eis cōmorant. Ipsi porro leues sunt &
agiles, boni equites, pedites mali, nullus pedes vadit, oēs & minimi etiā aut
equis aut bobus insident quocunq; vadendū: equitant etiā mulieres, equis
vniū castratis, & qui nō feriunt: fræna plurimo auro, plurimo argento &
gemma exculta sunt: campanulas admodum resonantes ex equi collo pen-
dentes gestare gloriosum. Sermonē horrido sunt & clamoroso, cantantes
luporū more vlulant: caput quatunt quando bibunt: bibunt autē q̄sepissime
& ad ebrietatem, quæ apud eos gloria est. Nō in villis aut vrbibus, sed in cā

Quatuor tar-
tari populis

Vetustiores
Tartarorū
mores.

Canguista
primus Tar-
tarorū rex.

Malorū dæ-
monū cultus
abrogatur a
Tartaris

Militiæ ordi-
natio

Regni Tar-
tarorū initia

Totius ori-
tis dñs impe-
rator tartar-
orum

Tartarorum
corporis for-
ma.

Rasura capi-
tis tartarorū

Equis Tarta-
ri munita oīa
obeunt

Equos col-
læ tartari cam-
panulas sus-
pendunt.

De oim gentiu ritibus.

p veterum Scytharū ritu sub tabernaculis habitant: pastores em sunt plerique
 q omnes. In hyeme manere in planitie solent, in aestate vero pascuarū vber-
 tatem sectantes in montibus degunt. Stationes in tentorij modum aut ex vir-
 gultis contexunt, aut filtro leuigatis lignis sustento, supra in medio rotundā
 fenestrā faciunt, quę lucem præbeat, & fumum emittat: ignem in medio ha-
 bent, iuxta quem liberi & vxores versant. Sagittationibus luctationibusq; vi-
 ri gaudent: venatores mirabiles sunt: cataphratti ad venandū pergunt feram
 conspicientes corona circumstant, & tunc sagittis quas quisq; in illam misit
 præpeditā capiunt, Panem nō habent, nec pinguunt: mappis nō vtuntur, non
 mantilibus. Vnum deum credunt, & ipsum omnium esse tam visibiliū q; in-
 uisibiliū factorem: nō tamen aliqua cærimonia, aut ritu colunt, sed potius i-
 dola quædā de filtro aut serico ad hominis formā effigiata: ex vtracq; tentorij
 parte constituentes pecorū suorum custodes esse precant: atq; plurimū reue-
 rentiæ exhibent: his primum lac omnis iumentū ac pecoris offerunt: & ante
 q; quicq; vel bibere, vel comedere incipiunt, partem apponunt: quodcunq;
 animal ad esum maectant illius cor in scypho per integrā noctem appositū,
 mane coquunt & comedunt. Venerant etiam & sacra faciunt Soli, lunæ &
 quatuor elementis. Chaam præterea regem & dominū suum filium dei exi-
 stimantes, religiosissime adorant, sacrificant, & tantū illi tribuunt, vt digno
 rem in toto mundo non esse credant, nec aliquem alium nominare patiunt.
 Cæteros homines adeo hæc gens contemnit, & se prudentia & bonitate ex-
 cellere putat, vt alloqui fastidiat & a se explodat. Papam Christianosq; cun-
 ctos canes appellant, & idolatras, q; lapides & ligna adorent. Ipsi maleficis
 artibus intenti: somnia obseruant, Magos habent, qui ea ipsis interpretent, &
 ab idolis responsa petant, & accipiant. deum enim cum illis loqui persuasū
 habent, & propterea ex oraculo vniuersa faciunt. Tempus & præsertim luna
 tiones obseruant: nullum tamen præ alio aut singulari festiuitate aut abstin-
 tia colunt, æqualiter omne habent. Tantæ auaritię & cupiditatis sunt, vt vbi
 quispiam aliquid viderit quod habere desiderat, si illo potiri cum voluntate
 possessoris non possit, dummodo Tartari nō sit, vi rapit: ex præcepto & inli-
 tuto regum licere arbitantes. Quum tale mandatū a Canguista Chaamq; pri-
 mis regibus habeant, q; quicunq; Tartarus aut etiam Tartari seruus equum,
 hominem, siue virum, siue mulierem, in via repererit literas aut conductū re-
 gum nō habentem eum sibi vendicet, & pro suo, perpetuo vtatur. Pecunias
 indigentibus cōmutant, sed pro grandi intolerabili vsura, vnum denariū de
 decem singulis mensibus accipientes, & de vsura etiam vsuram, si dilata fu-
 erit. Tributarios suos tantis tributis, tantis exactiōibus molestant, & aggra-
 uant, quantis nullę alię gentes vnq; suos exercuisse legunt: incredibile relatu
 est, capiunt semper & vt domini oim extorquent, nihil retribuunt. Mendican-
 tibus elehemosinā etiā denegant, in hoc laudant q; prandio aut cenæ super-
 uenientes volentes comedere non excludunt aut repellunt, sed inuitant, &
 quibus vescuntur misericorditer cōmunicant. Victus autem immundissimi
 sunt vt pote qui mensas vt dictum est mantilibus non operiant manutergijs

Habitatio
Tartarorū.

Tabernacu-
lorū forma

Venandi ritus

Religio Tar-
tarorū

Idola a Tar-
taris vene-
rantur.

Chaam regē
filij dei cre-
dentes Tar-
tari adorant.

Contempto-
res cæterorū
hoim tartari

Tps apud
Tartaros o-
mneque habet

Auaricia tar-
tarorū insa-
tianda

Canguistæ
& Chami
mandatū

Vsurarij tar-
tari.

Tributarij
suis Tartari
molesti

Victus Tar-
tarorum im-
mundissimi

non videntur quā manus non lauent, nō corpus, non vestimenta: panem neque edant, neque conficiant: olera nō edant, non legumina, sed tantūmodo omniū animantiū carnes. Canum etiam & catorū, equorum ac grandiusculorū murium, quos rattos dicimus. Captorū inimicorū corpora, ad crudelitatem suā ostentandū, & vindicandi desyderiū, ad ignem quandoque assant: & vbi pluri mi comesturi conuenere, dentibus (luporū ad instar) dilaniant, atque absumunt: eorum sanguinem etiam ad hoc prius collectum cratheris infusum epotant. Lac iumentinū alias ipsis potus est. Vinum apud eos non nascitur, aduectum, sicut ceteri homines, audivissime bibunt, alter alterius pedunculōs comedunt de capite vel aliunde extrahentes dicunt & sic inimicis nostris faciam. Scelus magnū habetur si cibi aliquid aut potus perire permittit. Ideoque ossa, nisi medulla prius excepta sit, canibus nequaquam projiciunt. Nullum animal ex nimia tenacitate comedunt & absumunt integrū & sanum, sed quando mutilatum fuerit, ceperitque iam aut senectute, aut aliqua alia pernitie languescere. Multum frugales sunt & in paucis minimisque contenti bibunt mane unū vel duos scyphos lactis, & interdū toto die aliud nihil bibunt & comedunt. Vestitu tam viri quam mulieres fere uno induunt, viri mitris caput obtegunt nō multum profundis, obtulis ante, retro caudatis unius palmę longitudine, pari latitudine, que ut capiti adhæreant & ne a vento quidem deturbent iuxta aures insutas fascias habent, quibus sub mento connectant. Fœminæ coniugatae canistro quodam rotundo tegunt unius pedis & semis longitudine in summitate instar dolij plano, diversicolori serico aut pictis pavonum plumis circumornato, gemmis ad hæc & plurimo auro, cætero corpore, ut queque dies est, ita vestiunt: potentiores purpura, & serico: quemadmodum earum viri, tunicas portant miro modo formatas, fissura earum in sinistro latere a quo induuntur & exiunt nodulos quatuor aut quinque habet, quibus clauditur: vestimenta que in æstate gerunt nigra sunt communiter omnia, que in hyeme pluviosisque temporibus alba, infra genua non descendunt, pelliceis vestibus, quibus maxime utuntur pilos non occultant & carni applicant, ut nos. sed corium: pilos propter decorem videndos præbent. Virgines a non coniugatis ac illæ a viris discerni facile nequeunt, quæ indiscreto fere omnes a viris & habitu & gestu sint. Fœmoralibus siue braccis æque omnes utant. Bellum initiuri brachia que nuda habent, quidam ferreis laminis circumdant, corrigijs quibusdam concatenatis, quidam multiplicato corio, quo etiam caput obmuniunt. Scutis vii nesciunt: pauci que lanceis & longioribus gladijs, Enses habent, brachiali longitudine ab una parte fastigiatos, quibus pugnantes a latere percipiunt. Equites sunt agiles sagittandique scientissimi: Is omnium fortissimus censetur, qui & Imperij obseruantissimus est: sine stipendio militant: gens in plijs & rebus gerendis solers, & ad omnia momenta rerum impiorumque obcundum prelo. De cæcis & principes bellum non intrant, sed prelo stantes, suos adclamant, hortantque: & quod facto opus sit diligenter perspicunt: liberos, uxores, & aliquando hominum imagines equis impositas exercitui addunt, ut maior, ac hosti terribilior magis appareat. Nec fuga turpis, si conducibilis sit, aut necia, sagittatur: dextrum brachium ab armata

Crudelitas
Tartarorū
insignis

Potus Tartarorū
lac iumentinum

Farctas tartarorū
nimia

Frugalissimi
mortalium
omnium tartarorū
Vestitus tartarorum.

Capitis tegumenta

Tunicarū
forma

Nigra in æstate
vestimenta, in hyeme
alba portant

Unus pene
virore & mulierum
habitus

Bellica Tartarorū
armata

Gens Tartarorū
in bello solers

Art. gentis
astutiam

De omnium gentium ritibus.

Strategemata Tartarorum. exiunt: & tanta vi postmodum sagittas excutiunt, ut nullum armorum genus sit illis non penetrabile, turmatim pugnam capiunt, turmatim fugiunt, vulnifico sagittarum iactu sequentem a tergo hostem conficientes. Inde pugnantium paucitatem conspicati subito in pugnam redeunt homines equosque sagittantes vulnerant, occidunt, ac tum maxime vincunt quum victi creduntur.

Regiones de bellari tartari ab omni parte inuadunt. Quum regionem aliquam inuadere veniunt diuiso exercitu ab omni parte inuadunt ut eis occurrere non possit, ac nemo incolarum effugere, ita victoriam semper in manibus habent. Illa superbissime vtuntur capto nulli parcentes, non pueris, non mulieribus, non senibus, omnes promiscue occidunt, preter artifices, quos ad opera sua reseruant: occidendos per centuriones diuidunt, seruo cuique ad interficiendos decem, plures, vel pauciores, prout numerus fert, assignantes, quibus omnibus bipenni, vt sues, mactatis, caeteris in terrorem hoc agunt: quemque millesimum accipiunt, & capite subuerso, pedibus ad stipitem in medio caesorum erectum ita suspendunt, vt suos adhuc admodum & audire videatur: plerique ad iacentum corpora ipsa procedentes e recentibus vulneribus emanantem sanguinem ore excipiunt & ingurgitant. Neminus quantumcumque etiam se obligauerint seruant fidem, quin in dedito eodem modo, & multo grauius saeuant. Iuuenulas mulieres in quam quisque incidit & quamcumque vult stuprari licet: abducunturque liberalioris formae sunt atque in extrema omnium rerum penuria seruire perpetuo coguntur. Incontinentissimi enim omnium hominum Tartari sunt: nam licet uxores ducant quotquot volunt & sustentare possunt nullusque (excepta solummodo matre filia & sorore) ipsis aut consanguinitatis aut affinitatis gradus ad matrimonium contrahendum obstat. Sodomitici tamen ultra modum sunt: se non minus, quam Sarraceni indifferenter & impune cum masculis pecudibusque commiscetes. Mulieres quas sibi coniungunt pro uxore non habent, nec dotem accipiunt, donec pepererint: vnde steriles repudiare possunt, & aliam superducere. Hoc mirum est, quod licet mulieres multae virum vnum habeant propter illum inter se non facile rixentur, cum tamen vna alijs praeferrere soleat, atque iam cum illa, mox cum alia dormire: vnaquaeque autem suam stationem habet, vna quaeque suam familiam: castissime viuunt, nam in adulterio deprehensi tam vir quam mulier lege ipsa occiduntur. A re bellica feriat viri pecora in pascua ducunt, & custodiunt, venanturque, & se luctando exercent, aliud nihil agunt, mulieribus omnia committunt: his curae est & quae sunt victui & quae amicitiae necessaria procurare. Gens ipsa multas superstitiones obseruat, cultellum in ignem mittere vel eo saltem attingere: carnes item ex olla cultello extrahere magnum nequas est: nihil etiam iuxta ignem securi fabricantur, ne quocumque modo laedant, quem alias religiose venerantur: & a quo omnia purificari debere persuasum habent. Flagello quo equus impellitur, calcaribus enim non vtuntur: corpus aut brachia quietis gratia supraponere, aut flagello sagittas tangere maxime deuitant, iuuenes aues non solum non occidunt, sed nec capiunt quidem. Frano equum non verberant, Os offe alio non frangunt. Cibum ac potum, praesertim lac nemo profundit. In stationibus nemo mingit.

Crudelitas Tartarorum: ferina

Incontinentissimi omnium hominum tartari

Sodomitici Tartari & Sarraceni

Uxoribus pepererit nulla habet

In adulterio deprehensi lege occidunt

Superstitiosae Tartarorum obseruationes

quod si obstinate aliquis faceret, absq̄ misericordia occideret. Si autem necessitas cogat ut saepius fit, tentoriū in quo factū est, & omnia quę in eo continentur purgari debent, tali modo: duos ignes, tres passus abinuicem distantes faciunt, intra quos hastas duas infigunt, iuxta quę ignem vnam statuentes. deinde cordula ab vna ad aliam ducta, ac buccaranno inlecta per medium illarū, ceu per ianuā, quęcunq̄ purificanda sunt traducunt: mulieres duę, quarū hoc interest, in alia parte stant, hinc atq̄ hinc vna, aquā inspergentes, ac carmina quędā submurmurantes. In conspectū regis nullus adueni, cuiuscunq̄ dignitatis existat, & quanta cunq̄ agere habeat admittit, nisi purgatus prius. Qui limen tentoriū in quo Imperator aut ducū aliquis morat pedibus calcet in ipso vestigio interficit. Pręterea si aliquis morsum fecerit quem deglutire nō possit, cogere turq̄ eundem euomere, accurrunt ilico oēs & foramen sub statione faciunt, per quod extractū crudeliter necant. Multa alia sunt, quę pro inexpiabilibus peccatis habent, aut hominem occidere, aliorum terrā inuadere, res & bona aliq̄ contra ius fasq̄ diripere, dei p̄cepta negligere, pro paruo aut nihilo ducunt, in mundo quodā aīo, quem tamen describere nō possunt, se post hanc vitam æternaliter victuros credunt, & meritorum suorū condigna p̄emia p̄cepturos. Quum quispiā infirmari coeperit, & mortī iam vicinus esse, hastam vnā cum nigro panno tabernaculo, in quo decumbit, p̄figunt, ut ab ingressu p̄tereuntem auertat. Nemo em̄ hoc conspecto inuocatus intrare audeat. Postq̄ vero defunctus est, omnis illius familia conuenit, & funus extra tentoriū in locum aliquem antea delectū clamportant, & fouea lata profundaq̄ satis facta, tentoriolū in ea erigunt, mensā ferculis instrunt, atq̄ defuncti corpus prius p̄ciosissimo habitu vestitū ad eam applicantes, vna omnia post hac terra obruunt. Sepeliūt etiam cum eo iumentū vnum, & equus phaleratus vnus, Potentiores in vita seruū vnum eligunt, atq̄ cauterio suo inuictū secum tumulari faciunt: & hoc ideo, ut in alio mundo his vrant. Dehinc amici alium equū accipiunt, & mactant, carnes comedunt, cutem sceno repletā, atq̄ resutā quatuor palis supra sepulchrū in defuncti signū erigunt. Ossa in animę expiationem mulieres comburunt. Cum cute potentiores aliud agunt, in tenuissima lora illam discindunt, atq̄ his extensis per sepulchri circuitū terrā demetiunt: tantū nanq̄ in alio orbe defunctū sortiri credunt, quantū hic ab amicis illi hoc corio ad mensum fuerit. Tricesimo die luctū finiunt. Quidā Tartarorū Christiani noīs, sed pessimi parentes iam senio confectos, ut citius moriantur multa pinguedine diu obescant, & inde defunctos comburunt, puluerem diligenter collectū, quasi p̄ciosum aliquid obseruant, illo cibaria sua quotidie condientes. Qua autem pompa, qua festiuitate Tartari post regis obitū alium illi substituant, qm̄ nedum scribere, sed legere forte tædiosum, paucis absoluā. In locū in campis apertū ad hocq̄ consuetū Principes duces barones & omnis populus totius regni conueniunt, tum eum cui regnū aut ex successione, aut electione debet in thronū aureū collocāt, atq̄ p̄cidentes vnanimi voce, & excessa oēs in hūc modū acclamāt, Rogamus, volumus etiā, & p̄cipimus ut domineris nobis.

Purgādi per
ignes ratio

Limen regij
tentorij calcans
interfici-
tur.

Æternā vitā
Tartari cre-
dunt.

Sepeliendi
Tartarorū
ritus

Luctus fune-
bris Tartar-
orū: tricesi-
mo die finiūt
Chīiani no-
minis Tarta-
ri parentes
necant
Mos in regis
creatōe me-
morandus

De oim gentiu ritibus.

Regū ptās
notat

Att. ritum

Terra cuiq;
sua apud tar
taros assigna
ta
Sigillū Im
peratoris Tar
tarorum.

Impator tar
tarorū per se
non ridet

Potentiores
Tartarorum
quū equitant
obumbrant

Georgiano
rum ritus

Radunt in
capite Geo
rgiani
Mulieres ad
bellum edo
ctæ.
Pugnā in tu
ri vinum bi
bebant
Armenioꝝ
ritus

Respondet ille, si hoc a me vultis, necesse est, parati sitis quicquid p̄cepero fa
cere, quū vocauero venire, quocunq; misero ire: quemcunq; occidi iussero id
intrepidos facessere: & totū regnū in manus nostras statuere atq; cōmittere.
Vbi responderunt sumus: inquit rursus ergo oris mei sermo, decetero gladi
us meus erit: sit applausus a populo, Principes interea ipsum e regio solio ex
ceptum supra filtrum in terra stratū humiliter sedere faciunt, ita alloquentes
Vide serfūm, & agnosce deū, ac respice filtrū in quo sedes deorsum, si bene
administraueris, ad votū habebis omnia, Si autē male, adeo rursus humiliabe
ris, spoliaberisq; vt ne exile hoc filtrum, in quo sedes, tibi relinquet. quo di
cto, charissimā vxorū adiungunt, & ambos cum filtro eleuantes, hunc oim
Tartarorū Imperatorem, & Imperatricem salutant. Ad sunt tum mox ab
omnibus gentibus, quibus imperare habet, dona. Ad sunt & quæcunq; Rex
defunctus reliquit, de quibus nouus Imperator vnumquemq; principu do
nat, cetera sibi seruari p̄cipit, & cum hoc comitia dissoluit. In eius manibus seu
potestate omnia sunt: nemo potest, audeatq; dicere, hoc meū est, vel illius est.
Nemo cōmorari in aliqua tenē parte debet, q̄ in assignata. Imperator ipse du
cibus assignat, duces millenarij, millenarij centenarij, centenarij decanis,
decani cæteris. Sigillū quo vitur ita inscribitur, Deus in coelo, & Chuiuth
Chamin terra: dei fortitudo: & oim hoim Impator. Quinq; maximos & ro
bustissimos exercitus habet: quinq; duces: per quos omne: quod obstat: ex
pugnat: aliarū gentiū legatis ipse nō loquit: nec eiam in conspectū admittit:
nisi tam ipsi q̄ munera: sine quibus venire p̄sertim non debent nec possunt:
a mulieribus quibusdam ad hoc deputatis prius purgati fuerint: per medias
personas respondet: quibus qñ & q̄ diu loquitur (quantūcunq; magni sint)
flexis genibus auscultare debēt: & ita attendere: vt ne a verbo quidem aber
rent. Nemini enim licet Imperatoris verba mutare: Nemini latē ab illo sen
tentia qualicūq; modo contraire: In publico is nunq; bibit: neq; aliquis Tarta
rorū princeps, nisi prius cantetur ei: aut citharizetur. Potentiores quum equi
tant vmbrella quæ longiori haste imposta iuxta eos portatur: obumbrantur:
quod & mulieribus eorum fieri dicunt. Et tales Tartarorū genti mores anno
abhinc ducentesimo erant: hi viuendi ritus. Georgiani quos Tartari eodem
fere tempore deuicerunt cultores Christi erant: ritum Græcorum seruantes:
Persis vicini: longo terrarum tractu a Palestina distantes ad Caspios vsq; mō
tes eorum dominium extendebatur. Episcopatus decem & octo habebant:
& catholicum vnum. i. episcopum vniuersalem: qui loco patriarchæ erat.
Antiocheno patriarchatui ab initio subiecti erant: bellicosi homines: rasuram
in capite faciebant: clerici rotundam: Laici quadratam. Mulieres eorum que
dam equestris ordinis erant: & ad prælium doctę: Georgiani ordinatis iam
aciebus in pugnam ituri repletam optimo vino pugillarem cucurbitam epo
tare solebant: & aduersarios postea aiosius adire. Clerici vsuræ & Symoniæ
libere vacabant: cum armenijs mutuo & perpetuo odio persistebant: Erāt
em̄ & Armenij Christiani nois populus anteq; Georgianis subactis: Tartari
illos superauere: sed a fide ritūq; orthodoxæ ecclesiæ in multis discordabāt.

Diem natalis domini ignorabant: nullas festiuitates, nullas vigilias, nec etiã quatuor tempora obseruabant. Sabbato paschæ non ieiunabant, Christũ eo die circiter vesperam resurrexisse asserentes. Omnibus sextis ferijs infra paschatis & penthecostes festiuitates carnes manducabant, Multũ ieiunabant, a septuagesima quidem incipientes ita stricte vt nec in quartis sextisq; ferijs oleo, vino, aut piscibus vterentur: plus peccare existimantes, qui his diebus vinum biberet, q̃ eum, qui veneris gratia lupanar subiret: die lunæ penitus se ab omnibus cibis abstinebant: die Martis ac Iouis comedebant semel: die Mercurij & Veneris omnino nihil, Sabbato vero & dominico die esitabant carnes, & reficiebantur laute. Per totam septuagesimam, exceptis sabbatis & dominicis diebus missarum officia nemo celebrabat, nec etiam sextis ferijs per totum annum: per hoc enim violari ieiunium volebant. Porro duorum mensium infantes, & quoslibet alios indifferenter cõmunicabant, Aquã sacrificio non addebant, Cum lepore, vřso, corniculis, & huiusmodi, sicut Græci, Iudaizabant. In calicibus vitreis & ligneis celebrabant: quidam sine paramenti & sacerdotalibus vestimentis omnino: quidã cum diacono & subdiacono infula tantũ operiti. Vsurę & symonię tam clerici q̃ laici, quemadmodum Georgiani, æque studebant omnes. Sacerdotes quoq; diuinationibus & necromantię incumbebãt. Potationibus magis q̃ laici vacabant. Vxores ducebant, sed post mortem alterius secunda coniugia vtriusq; prohibita erant. Adulteram viro repudiare & aliam ducere licentiã episcopi dabant. De igne purgatorio penitus nihil tenebant, Negabant etiam obstinatẽ in Christo duas naturas fuisse. In triginta articulis a recto Christianę pietatis tramite eos ab errare Georgiani prodidere.

Errores ab
orthodoxa
pietate Ar-
menior;

Ieiunia Ar-
menior;

Infantes cõ-
municabant
Armenij

Sacerdotes
Armeniorũ
vxores duce-
bant

De Turciã, Turcarumq; moribus, legibus, & institutis omnibus. Cap. Vndecimũ.

Terra, quę nunc Turciã est, maiorem Armeniam ab ortu habet, & excurritq; ad Cilicum vsq; pelagus, at septentrionem versus Euxino terminatur. ab Aitono Turciã dicitur, plures in ea prouincię Lycaonia in qua Iconium caput gentis: Capadocia, in qua Cæsarea. Isauria, vbi Seleucia. Licia, quę nunc Briquia. Ionia, quę Quiscum, vbi Ephesus. Paphlagonia, vbi Germanopolis. Lenech, vbi Trapelus. Hoc quicquid est terræ, quę hodie Turciã tenet nomen, non vna gens inhabitat, sed Turcæ, Græci, Armeni, Sarraceni, Iacobitani, Nestoriani, Iudæi, Christiani. Scđm leges & instituta pigrũq; viuentes quas Mahometus pseudopropheta Sarracenis Arabię genti anno salutis sexcentesimo atq; vndetrigesimo sanxit: vir dubium Arabs an Persa, vtrũq; enim traditur. Patre malorũ dæmonũ cultore, matre Ismaelita: & ob id Hebræicę legis nõ ignara, distrahere puerũ illi, ambiguũq; effingere, dum hic, dum illa suã vterq; legem ingerit. Igit vtroq; puer imbutus cultu, neutrũ adultus recepit, quin homo callidus atq; vafer ingenio, inter Christianę pietatis viros diuissime versatus rem pniciosam humano generi ex duabus legibus cõmentus, Hebræos aiebat impie facere, qui Christũ natũ ex virgine in-

Turcię fines

Gentes Tur-
ciã incolẽtes

Mahometi
parentes,

Ex duabus
legibus Maho-
metus vnam
cõmentus

F n